

PARKINSONISME

Regio Nijmegen CAFÉ

Verslag van de bijeenkomst Parkinson Café Regio Nijmegen 16 september 2022

Parkinson en oogproblemen – drs. Carlijn Borm, neuroloog in opleiding Radboudumc

Carlijn Borm heeft wetenschappelijk onderzoek verricht naar oogproblemen bij mensen met Parkinson (zij is erg druk met de afronding van haar dissertatie waarmee zij binnenkort zal promoveren).

Bij mensen met Parkinson is er vaak veel aandacht voor de motorische problemen maar die vormen slechts het topje van de ijsberg. Minder bekend is dat er ook vaker zicht- en oogproblemen kunnen zijn dan bij mensen van dezelfde leeftijd zonder de aandoening, zoals wazig zien, symptomen van droge ogen, moeite met diepte inschatten en dubbelzien.

De symptomen

Doordat bij mensen met Parkinson minder dopamine wordt aangemaakt in de hersenen kan dit invloed hebben op de motoriek van de oogspieren. De ogen kunnen dan bijvoorbeeld niet meer snel genoeg de beelden volgen of niet meer snel schakelen van dichtbij naar veraf kijken of omgekeerd. Dubbelzien kan ontstaan doordat de beide ogen niet goed samenwerken. Onder andere minder knipperen met de ogen kan drogere, pijnlijke ogen veroorzaken.

Ook in het oog zelf kunnen veranderingen ontstaan. Het netvlies en de oogzenuw kunnen veranderen waardoor het zien van kleuren en contrast beïnvloed worden.

Wetenschappelijk onderzoek

Meer dan 800 mensen met Parkinson deden aan het onderzoek mee door een vragenlijst in te vullen en als “controlegroep” 250 mensen zonder de aandoening.

Van de mensen met Parkinson bleek meer dan 82% één of meer oogproblemen te hebben en bij de mensen zonder de ziekte 48%. De gemiddelde leeftijd van de deelnemers was ongeveer 70 jaar.

Gevolgen

Er was ook een duidelijk verschil tussen de mensen met of zonder Parkinson wat betreft de invloed van oogproblemen op de dagelijkse activiteiten (lezen, auto rijden, aan de computer werken, televisie kijken, bij hobby's, lopen, persoonlijke verzorging).

De oogproblemen kunnen een groter risico op vallen opleveren en het gebruik van bijvoorbeeld een laserstreepprojectie bij freezing onmogelijk maken.

Wat komt het meeste voor?

Van de deelnemers aan het onderzoek met de vragenlijsten zijn 100 mensen uitgenodigd en een dag lang onderzocht. Allen waren ouder dan 60 jaar.

Hieruit bleek dat met name droge ogen de meest voorkomende klacht is (86%). In mindere mate dubbelzien en staar.

Droge ogen

Bij droge ogen horen verschillende symptomen: de ogen kunnen rood zijn, jeuken, tranen, minder scherp zien, pijnlijk zijn, overgevoelig voor licht zijn, vermoeid, geïrriteerd.

De oorzaak kan het minder knipperen met de ogen zijn of een verandering van de samenstelling van de traanfilm.

Het druppelen van de ogen kan verlichting geven. Er zijn helaas nog geen goede hulpmiddelen voor het zelf druppelen op de markt. Want voor iemand die veel trilt of last

heeft van spierstijfheid, is het erg moeilijk om bij zichzelf (meerdere keren per dag) de ogen te druppelen.

Dubbelzien

De symptomen zijn: dubbele beelden boven of naast elkaar, vermoeide ogen, woorden lopen door elkaar bij lezen, hoofdpijn.

Mensen met Parkinson zien dubbel met beide ogen, wanneer met één oog dubbele beelden worden gezien is meestal staar de oorzaak (zelftest door één voor één een oog af te dekken).

Behandeling: soms kan het helpen om de dosering van levodopa op te hogen of de tijdsperiode tussen de inname momenten te verkleinen. Bij een “off-periode” of bij vermoeidheid kan dubbelzien toenemen.

Een prismabril kan eventueel voor verbetering zorgen, of oog oefeningen, afplakken van een oog. In overleg met de oogarts kan worden bekeken wat er kan worden voorgeschreven.

Belangrijk is om meer de tijd te nemen voor allerlei activiteiten, eventueel minder “scherm tijd”, goede verlichting, hulpmiddelen gebruiken (met name bij het lopen, in overleg met ergotherapeut) en/of speciale hulpmiddelen via Koninklijke Visio.

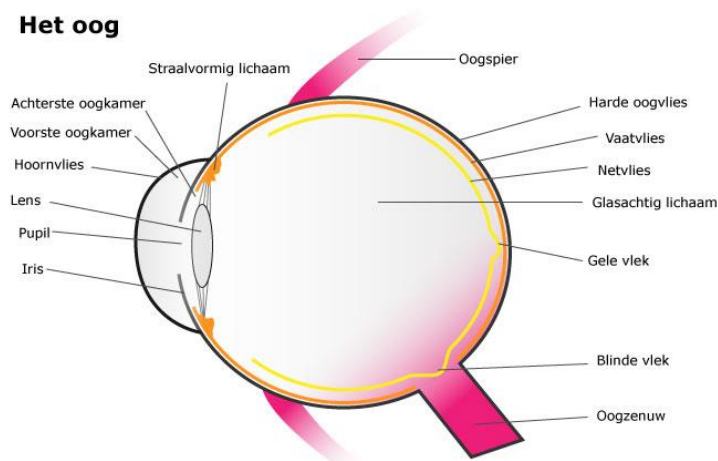
Minder contrast en kleuren zien

Bij Parkinson kunnen het netvlies en de oogzenuw dunner worden, waardoor het zien van contrast, zeker bij slechte verlichting, afneemt. Dit kan bijvoorbeeld bij trappenlopen gevaarlijke situaties opleveren. Een betere verlichting en/of gele contraststrepen op de treden kunnen helpen.

Minder goed kleuren zien kan o.a. hinderlijk zijn bij het lezen, als de letters op een gekleurde achtergrond staan.

Als dit is gebeurd, kan een contrast verhogende bril, betere verlichting in huis, scherm instellingen veranderen bij de computer, en soms een verhoging van de levodopa voor verbetering zorgen.

Omdat deze symptomen ook bij staar voorkomen, moet natuurlijk door een oogarts, dit als oorzaak worden uitgesloten.

Cataract (staar)

Bij staar is het vocht in de oog lens niet helder meer. Deze vertroebeling ontstaat door eiwitstapeling. Er wordt onderzocht of dit een relatie heeft met Parkinson.

Bij staar kun je wazig zien, dubbelzien aan één oog, minder contrast en kleur en “halo’s” lichtkransen om lampen.

Bij een operatie wordt de lens vervangen door een kunststof lens. Ook bij mensen met Parkinson is deze ingreep heel goed uit te voeren!

Glaucoom

Glaucoom ontwikkelt zich heel langzaam en in het begin ongemerkt. De oorzaak is een verhoogde oogdruk waardoor de oogzenuw beschadigd kan raken en het gezichtsveld minder wordt. Eerst aan de randen en daarna ook meer in het midden waardoor het lijkt alsof je door een koker kijkt.

De ziekte van Parkinson heeft geen invloed op glaucoom en het gebruik van levodopa verhoogt ook niet het risico. Dit ligt anders bij nauw-kamer-hoek glaucoom. Deze oogziekte vereist behandeling en controle door de oogarts.

De invloed van medicatie

Sommige medicatie kan het zien in een enkel geval beïnvloeden. Bespreek dit natuurlijk altijd met de arts/neuroloog!

- Anticholinergica (amitriptyline)
- Dopamine agonisten

Bij het gebruik van levodopa kan het zien soms juist verbeteren.

Wat te doen bij oogproblemen?

- **Maak het bespreekbaar! Bij de huisarts/parkinsonverpleegkundige/neuroloog/opticien/oogarts.....**
- **Check medicatielijst en beoordeel dopamine effect met zorgprofessional**
- **Zorg voor een goede bril**
- **Niet alle oogproblemen komen door de ziekte van Parkinson**
- **Laat je tijdig verwijzen naar een oogarts**

Tips

- Bekijk de mogelijkheden en hulpmiddelen die Koninklijke Visio kan bieden
- Verdeel de energie goed over de dag, dus niet te lang achter elkaar lezen of een beeldscherm of TV gebruiken
- Zorg voor goede verlichting en gebruik hulpmiddelen om voorwerpen en bijvoorbeeld de trap treden goed zichtbaar te maken

Websites

- www.oogartsen.nl
- www.parkinsonnet.nl
- [Visuele klachten bij de ziekte van Parkinson. \(visio.org\)](http://www.visio.org)
- https://www.visio.org/visio.org/media/Visio/Downloads/Folders-en-brochures/TG_Visio_flexfolder_Visuele-klachten-bij-Parkinson.pdf

Tekst en foto: Hilde Wijngaards-Berenbroek